

NANCY SPRINGER

EnOLA HoLMESOVÁ 5

PRÍPAD TAJOMNEJ KRINOLÍNY

COO
BOO

Enola Holmesová

Prípad tajomnej krinolíny

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Nancy Springer
Enola Holmesová – Prípad tajomnej krinolíny – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

EnOLA HOLMESOVÁ 5

PRÍPAD TAJOMNEJ KRINOLÍNY

Nancy Springer

EnOLA HOLMESOVÁ 5

PRÍPAD TAJOMNEJ KRINOLÍNY

**COO
BOO**

Mojej matke.

N. S.

SKADAR, TURECKO, 1855

(Čitateľ s citlivou povahou môže prejsť rovno na prvú kapitolu.)

Na samom vrchu kopca vypínajúceho sa nad prístavom stojí obrovská štvorcová budova. Kedysi slúžila ako kasárne pre tureckých vojakov, dnes je tu peklo na zemi. Zápach nafúknutých mŕtvych tiel kráv, koní a ľudí plávajúcich v mori je nič v porovnaní so smradom šíriacim sa vnútri tejto rozľahlej murovanej kocky. Na kamennej dlážke ležia jeden vedľa druhého ranení, chorí a umierajúci muži, väčšinou britskí vojaci. Mnohí nemajú ani kus slamníka pod sebou či prikrývku, ktorú by na seba prehodili.

V tomto pekle je relatívne ticho: pacienti sú takí zúfalí, bezmocní a vyčerpaní, že chradnú mlčky a pomaly umierajú na tisícoraké infekcie, gangrénu či choleru.

Jedným z tých, ktorí tu bezvládne ležia a s veľkou pravdepodobnosťou sa nedožijú nasledujúcej noci, je sotva dvadsaťročný muž. Vedľa neho sa krčí vydesená dievčina, dokonca ešte mladšia než on, s ktorou sa oženil pred necelým rokom a na toto príšerné miesto prišli spolu.

Väčšinu vojakov sprevádzajú na front manželky. Kráčajú za plukom s deťmi v náručíach, pretože neexistuje spôsob, ako by im muži mohli posilať domov peniaze, bez ktorých by zomreli od hladu. Mnohé z nich však hladujú aj tu.

V rovnakej nemocničnej izbe o kúsok ďalej sa nad iným úbožiacom skláňa žena v neforemnom sivom pléde s čepcom na hlave a utiera mu z očí zaschnutý hnis. Od chvíle, keď do Skadaru prišla hŕstka odhodlaných sestier z Anglicka, sa tunajšie pomery o čosi zlepšili. Podarilo sa im vydrhnúť špinavú dlážku, poumývať zanedbané telá pacientov a odvšiviť niektoré prikrývky. Vojak s infekciou v očiach možno príde o zrak, ale môže sa považovať za šťastlivca, pretože z tohto miesta odíde ani nie polovica tých, čo sem prišli.

„Nesmiete sa dotýkať očí!“ napomenie ho sestra. „Ani keď si ich veľmi chcete pošúchať, pretože z rúk sa vám do nich prenesú nečistoty.“

Cez nekonečne dlhé nemocničné izby prichádza ďalšia zdravotná sestra. Štíhla žena aristokratického vzhľadu drží v ruke lampu, pretože vonku už sa stmieva. Jej oválna tvár je veľmi milá, súmerná a pokojná. Hladké vlasy rozdelené v strede cestičkou vyzerajú pod bielym čipkovaným čepcom zaviazaným pod bradou ako dve hnedé krídla. Žena pomaly postupuje vpred, pri viacerých pacientoch sa pristaví a jemným melodickým hlasom sa im prihovára: „List vašej matke sme odoslali, pán Higgins. Nemáte vôbec za čo ďakovať... Jedli ste už dnes, pán O'Reilly? Dobré. Zajtra pre vás budem mať pripravenú deku... Pán Walters, použili ste čistú špongiu?“

Nakoniec sa pristaví pri sestre, ktorá sa stará o muža prichádzajúceho o zrak. „V poriadku,“ povie jej. „Vráťte sa do svojej izby, o chvíľu bude noc.“

Keď sestra odíde, dáma s lampou pokračuje v obchôdzke. Zastaví sa pri vystrašenej dievčine, schúlenej pri lôžku svojho manžela, ktorý je v bezvedomí. Pozrie sa naňho, odloží lampáš a sadne si na studenú kamennú dlážku. Mužove modrajúce bosé nohy si položí do lona a rýchlo ich pošúcha rukami, aby ich aspoň trochu zahriala.

„Nedokážem mu inak pomôcť,“ povie smerom k dievčine, ktorá sedí vedľa nej s vytreštenými očami.

„Mala by si už ísť, moja milá. Môžeš sa vrátiť zajtra ráno.“

Vychudnutá mladá žena sa na ňu bez slova prosbne pozrie.

Dáma jej odpovie, ani keby svoju prosbu vyriekla nahlas. „Viem, že chceš byť pri ňom. Ženy však majú zakázané zostávať v noci na oddelení. Pokiaľ to nebudeme rešpektovať, armáda nás môže poslať naspäť do kuchyne alebo, čo by bolo ešte horšie, naspäť do Anglicka.“ Ani raz nezvýši svoj jemný hlas a jej tvár bez známok únavy, zlosti či frustrácie zostáva naďalej anjelsky pokojná. Potom pokračuje: „Keby k tomu došlo, nikto by sa o tieto úbohé bytosti nepostaral, a to ani cez deň. Preto teraz musíme odísť. Rozumieš?“

Predpokladá, že dievča ju počuje, a dúfa, že aj chápe. Hoci sa ani nepohne, v očiach nemá žiaden vzdor, len totálne vyčerpanie.

„Pod.“ Jemne položí mužove nohy späť na zem, vezme do ruky lampáš a vstane. „Pod, odprevadím ťa a posvietim ti na

cestu.“ Ponúkne dievčine ruku a mladá nevesta sa k nej natiahne, aby jej vrúcne zovretie prijala. Staršia žena jej pomôže na nohy a chvíľu ruka v ruke stoja nad... vlastne už len telom muža.

Úzke pery dievčiny sa trikrát pohnú naprázdno, potom prehovorí zvláštne trhaným, nesúvislým a smutným hlasom. „To je môj manžel,“ oznámi bezmocne a zbytočne.

„Ja viem, drahá, ale aj tak tu nemôžeš...“

„Je to dobrý chlap,“ pokračuje dievča, akoby nepočulo. „Volá sa Tupper. Thomas Tupper. Niektokrem mňa by si to mal pamätať.“

„Áno, pravdaže,“ snaží sa ju utešiť Dáma s lampou. Jej chlácholivý tichý hlas budú velebiť všetci, čo prežijú Skadar. „Tak poďte, pani Tupperová.“

PRVÁ KAPITOLA

„Slečna Meshlová,“ prihovorila sa mi pani Tupperová, keď brala môj prázdny tanier. „Máte chvíľku na kus reči?“

Hlas mojej postaršej domácej ma prinútil zbystriť pozornosť, skôr než vetu dokončila. Hovorila totiž potichu, nekričala ako zvyčajne, ale predovšetkým bolo nanajvýš zvláštne, že ako nepočujúca sa chcela rozprávať. Jej žiadosť o „kus reči“ bola skutočne výnimočná. Po skromných večeriach (keďže je sezóna jarnej cibulky, dnes to bola cibuľovo-rybacia polievka s chlebovým pudingom) som jej namiesto poďakovania väčšinou len kývla a hneď som sa presunula do súkromia svojej izby, kde som sa mohla zbaviť líčidiel, ozdôb a výplní „slečny Meshlovej“. Potom som sa zvyčajne usadila v čalúnenom kresle, vyložila si nohy na podnožku a urobila si pohodlie.

„Potrebovala bych radu,“ pokračovala pani Tupperová, položila bielu porcelánovú polievkovú misu na kachle, akoby to bol hrniec, a zoškrabala zvyšky chlebového pudingu do vedra, nie do misky pre mačku.

Bola som nesmierne zvedavá, čo ju trápi, takže som prikývla a naznačila jej, že som ochotná počúvať.

„Pome si sadnúť,“ povedala.

Samozrejme, ja som už sedela za stolom, ale presunuli sme sa do ošumelej „obývacej izby“ na opačnom konci príbytku. Dom pani Tupperovej bol síce čistý, ale bola to len chatrč, nič viac. Sadla som si na stoličku, zatiaľ čo sa moja domáca hrbila na kraji pohovky vypchatej srstou a upierala na mňa nedefinovateľný zastretý pohľad.

„Nič ma do toho neni, ale všimla som si, že ste vás, než sa na prvý pohľad zdáte,“ vyhlásila, akoby mala potrebu vysvetliť, prečo sa zdôveruje niekomu takému mladému. „Neni ste pracujúce dievča, jak to môže pripadať ostatným – nie, keď sa prevliekate za žobráčku alebo za urodzenú dámu, alebo keď si dávate tú námahu, že sa vydávate za mníšku...“

Ani som sa nesnažila skryť svoje zdesenie. Toto nemala vedieť! Keby sa to dostalo k mojim bratom, Mycroftovi či Sherlockovi, a oni by v londýnskom East Ende našli miesto, kde bývam, od základu by to ohrozilo moju slobodu. Zdalo sa však, že pani Tupperová si moje rozpaky nevšímá.

„... a snažíte sa pomôcť šeckým, kerým je zima a sú hladní,“ pokračovala. „No a len Pán Boh vie, kde na to berete.“ Zízala na mňa zospodu, pretože nikdy nebola zvlášť vysoká a krivá chrbtica ju robila ešte menšou. Potom dodala: „Ste dobrý človek, slečna Meshlová alebo jak sa vlastne skutočne voláte...“

„Enola Holmesová,“ šepala som proti svojej vôli. Našťastie ma určite nepočula, a tak bez povšimnutia pokračovala.

„Ste i vplyvná osoba, tak dúfam, že mi pomôžete.“

Ona sama mi pomohla už veľakrát. Starala sa o mňa, keď som bola chorá a mala horúčku aj keď ma napadol škrtič. Držala nado mnou materskú ochrannú ruku. Pritom ja som si vlastne mohla len predstavovať, aké to je mať normálnu matku. Pani Tupperová, ktorá ma nútila jesť na raňajky jaternice a povzbudzovala ma vo chvíľach melanchólie, sa určite správala ako správna mama. Samozrejme, že som jej teraz chcela pomôcť.

„Bože na nebi!“ vykrikla som a nahla som sa k nej. „Čo sa deje?!“

Siahla do vrečka, vytiahla obálku, ktorá zjavne prišla dnešnou poštou, a podala mi ju. Prikývla som a gestikulovala, akoby som z nás ja bola tá hluchá, načo mi naznačila, aby som tú obálku otvorila a prečítala si obsah.

Svetlo prenikajúce cez prízemné okno, na ktoré bola pani Tupperová náležite hrdá – keďže na okná bola zákonom vymenaná daň –, slablo, ale odkaz bol napísaný čiernym indickým grafickým atramentom tak tučne, že som ho zreteľne videla. Písmo pretínalo hrubý papier tým najbrutálnejším rukopisom, s akým som sa kedy stretla – bolo hranaté a krivé, každý ťah pripomínal silu zbrane. Kyjak na jednom konci a rapier na druhom.

Stálo tam:

POŠTOVÝ HOLUB, OKAMŽITE DORUČ ODKAZ VŤAČIEHO MOZGU,

INAK DLUTUJEŠ, ŽE SI ZO SKADARU VÔBEC ODIŠIEL.

Skadar?

Správu som si prečítala ešte dvakrát, ale nedokázala som z nej pochopiť nič iné, len vyhrážku. Obsah bol síce znepokojujúci, ale viac ma vylakal ten rukopis.

„Spoznávate to písmo?“ opýtala som sa.

„Ha?“ Pani Tupperová si priložila k uchu načúvací prístroj a ja som doň zakričala.

„Spoznávate to písmo?“ Odpoveď som však poznala, pretože keby ten, kto sa jej vyhrážal, predpokladal, že by mohla poznať jeho rukopis, určite by ho zmenil alebo povystrihoval písmená z novín, ako to zvyčajne robievajú zloduchovia v populárnych románoch.

„Ha? Aké pásmo?“

Doparoma, v tejto situácii by som jej to najradšej napísala na tabuľku, ale pani Tupperovej – ako väčšine jednoduchých ľudí – čítanie veľmi nešlo.

„To *písm*o!“ skúsila som ešte raz.

„Nikdy som ho nevidela. Čosi také kostrbaté bych si predsi vybavila, že?“ Jej gestikulácia naznačovala značné znepokojenie a údiv. „Museli si ma s kýmsi pomýliť.“

„Možno,“ poznamenala som neisto, pretože priezvisko Tupper nebolo vôbec bežné. Vlastne nijakého iného Tuppera či Tupperovú nepoznám. Isteže, priezvisko patrilo jej dávno zosnulému manželovi, ktorý mohol mať v Londýne ešte nejakých žijúcich príbuzných. „Mal pán Tupper rodinu?“

„Ha?“ Opäť si priložila načúvací prístroj k uchu.

„Pán Tupper!“ zvrieskla som doň.

„Umrel v Skadare.“ Pani Tupperová si ovinula ruky okolo ramien, akoby jej bolo zima, hoci bol príjemný májový večer. „Odvtedy prešlo skoro tridsaťpäť rokov a nikdá na to nezaбудnem. Príšerné miesto... peklo na zemi.“

Oprela som sa na svojej nepohodlnej stoličke a v duchu som sa pokarhala: *Skadar. Samozrejme. Britské ústredie v Turecku počas krymskej vojny.*

„Bol pán Tupper v armáde?“ spýtala som sa.

„Ha?“

Radšej ušetrim milého čitateľa tejto konverzácie a príbeh svojej domácej, ktorý mi počas niekoľkých hodín veľmi zmätočne opísala, rozpoviem v skrátenej verzii. Vlastne sa jej nečudujem, veď krymská vojna bola jedným z najrozpačitejších konfliktov spôsobených ľudskou hlúposťou: Anglicko a napoleonské Francúzsko, veľmi nepravdepodobní spojenci, sa dali dohromady s pohanským Tureckom, čo bolo ešte absurdnejšie, proti už aj tak umierajúcemu gigantovi, ktorým bola Ruská ríša.

Ich úlohou nie je zamýšľať sa nad dôvodmi, majú bojovať alebo zomrieť – tak sa hovorilo o mužoch idúcich na istú smrť pre Bohom zabudnutý polostrov v Čiernom mori. Krym zamorili vši veľké ako pavúky, obrovské, tučné skákajúce blchy a krysy takých rozmerov, že pred nimi utekali aj teriéry.

Pán Tupper, ako mi vysvetlila pani Tupperová, odcestoval na Krym za obchodom, bol takzvaným proviantákom, čo bol človek, ktorý predával vojakom zásoby, pretože zlodejskí dodávatelia neboli schopní ich doručiť. Chytil sa príležitosti a bez

váhania vzal svoju novomanželku so sebou. Obaja boli vtedy takí mladí... Videli tam ženy dôstojníkov, ktoré svojich mužov sprevádzali so zástupom služobníctva, súpravami strieborných príborov a postelnej bielizne, ako keby išli na dovolenku, nie do vojny. Žien, ktoré cestovali s armádou, bolo na tisíce, od pomocníc vo vojenských táboroch až po milosrdné sestry. A žiadna z nich nemala ani tušenia, že aj ona bude patriť k tej väčšine, ktorá zomrie spolu so svojím mužom. Nie v boji, ale následkom nejakej choroby.

„Bola to krymská horúčka,“ vysvetlila mi pani Tupperová. „Thomas tam ležal a nevedel o svete, krv mu tiekla z ušú, očú, úst aj nosa. Chcela som mu pomôcť, tak som zaplatila miestnym žobrákom, aby nás na volskom záprahu odvezli do velikej nemocnice v Skadare, viete...“ Krútila hlavou, keď spomínala na vlastnú prostotu. „Myslela som si, že ho tam doktori a sestry dajú dokopy. Lebo šak tam vraj boli nové sestry z Anglicka.“

Ako som sa neskôr dozvedela, tieto sestry podliehali rozkazom armádných lekárov, ktorí ich považovali za dotieravý hmyz, pretože vstúpili na územie mužských kompetencií. Čo však bolo ešte horšie, mužskí nadriadení ich považovali za civilné špiónky, ktorých úlohou bolo svojimi slepačími nápadmi, ako sa starať o vojakov, narušiť dobre zabehnutú prax. Armáda preto uvalila na prácu týchto opatrovateliek množstvo obmedzení. Z titulu zachovania slušnosti ženy napríklad nesmeli dochádzať do nemocničných izieb v noci. Každé ráno teda museli odnášať telá tých, ktorí sa nedožili ďalšieho dňa.

Vrátane pána Tuppera.

„Trochu som ho umyla, zašila do jeho prikrývky a oni ho hodili do veľikého hrobu spolu s ďalšíma tridsátima, kerí tej noci umreli,“ povedala pani Tupperová.

Potom mi vysvetlila, že všetok ich majetok – manželov tovar, stan, ťažné poníky a tak ďalej – ukradli vojnoví zloději. Nemala nijaké prostriedky na to, aby sa vrátila domov do Londýna, a tak sa ako mnoho iných tulákov ocitla v tých najhorších štvrtiach pekelného Skadaru. Pod kasárňami viedlo bludisko pivníc a tu našla útočisko spolu s ďalšími vdovami, so sirotami a starými zmrzačenými roľníkmi, ktorých sa rodina zriekla. Boli tu žobráci všetkého druhu a pani Tupperová k nim odrazu patrila.

„A mne zdravie tiež zrovna neslúžilo,“ dodala na záver svojho ponurého rozprávania.

Namiesto toho, aby túto zaujímavú vetu trochu rozviedla, vstala a zapálila zopár sviečok. Keď bola na nohách (v jej veku to bol slušný výkon, veď – Bože na nebi – musí mať už vyše päťdesiat!), otvorila vyrezávanú drevenú skrinku, ktorú som si viac ráz všimla, pretože ju mala položenú v strede príborníka. Vytiahla z nej vyblednutú fotografiu a podala mi ju.

„To sme pán Tupper a ja v náš svadobný deň,“ vysvetlila, keď som si prezerala portrét dvoch mladých ľudí v absurdných šatách z polovice storočia. On mal veľkého visiaceho motýlika a ona objemnú krinolínu rozprestretú cez kovové obruče, pripomínajúcu obrátenú misu. Moja milá pani domáca sa dostala do nostalgickej nálady a zdalo sa, že takmer zabudla na desivý list, s ktorým sa mi prišla zdôveriť.

Obrátila som jej pozornosť späť na drsný odkaz písaný čiernym atramentom. „Čo máte doručiť? Aký odkaz? Komu?“ zakričala som jej do prístroja.

„Netuším!“ Opäť si sadla a objala sa chudými rukami. „Furt nad tým premýšľam, ale neviem! Jak som prišla o to malé, mohla som na čosik zabudnúť.“

Premkol ma zvláštny pocit, ako keby som odrazu mala závrat. Nedokázala som sa zmôcť na slovo, jednoducho som si nevedela predstaviť... svoju drahú starú gazdinú, ktorá teraz trávi čas dusením kravských chvostov a tkaním obliečok na vankúše, ako kedysi odcestovala do barbarskej zeme, stratila tam manžela a potom jej *zdravie tiež zrovna neslúžilo...*

Pani Tupperová musela z mojej tváre vyčítať nekonečné množstvo otázok, ktoré sa mi prehánali hlavou.

„Narodilo sa už mŕtve,“ vysvetlila. „Nie div, bola som vyhladovaná, na sebe som mala len roztrhané handry, v tej diere som nemala ani posteľ a nemohla som sa porádne vyspať, pretože krysy mi v jednom kuse ohryzávali prsty.“ Ruky mala celý čas ovinuté okolo tela a knísala sa zo strany na stranu. „Pekelné miesto. Ľudia tam z toho naskrz zošaleli. Ktosi vzal moje dieťa a hodil ho do mora. Myslela som si, že umrem, a pri všetkom tom zármutku mi to bolo fakticky jedno.“

„Ako ste sa odtiaľ dostali?“ šepla som.

Nemusela som jej kričať do ucha, otázku pochopila z výrazu na mojej tvári, možno z pohybu pier.

„Vďaka tej anglickej zdravotnej sestre,“ povedala. „Zvláštne, roky rokúce som si na ňu nespomenula. Vtedy bola slávna.“

Vojaci ju volali Dáma s lampou. Každý jeden deň sa starala o stovky z nich jak skutočná matka. Ako alebo prečo si našla čas, aby sa ma ujala, je zázrak.“ Nevýrazný pohľad pani Tupperovej akoby sa neupieral na mňa, ale na nejaké vzdialené miesto v minulosti. „Možno očula, že som ne...“ Starú vráskavú tvár mojej domácej odrazu zaliala červeň. „Nedokázala by som, víte, jak tie pomocnice v tábore... skoro šecky dievčatá z pivníc by urobili čokoľvek, aby dostali nejakú mincu. Nevychítam im to, no ja som to jednoducho nedokázala... Možno to bolo v tom. Skrátka, jedného dňa po mňa prišiel jeden z tých zmračených chlapcov, kerých tá sestra adoptovala, a zaviedol ma k nej. Bola hore v bočnej veži, ledva som sa tam po šeckých tých schodoch doplazila. Muselo tam byť najmenej sto ľudí, drmolili po francúzsky či po ako. Prichádzali a odchádzali so špongiami na umývanie, s obvazmi, gombíkama na košele, ale aj s citrónama a jódovou tinktúrou, s pleteným svetrami a bohviečím ešte. Mala tam vlastný sklad.“

„Ako sa len volala?“ zašomrala som si pre seba a snažila sa spomenúť si. Už som o tej pozoruhodnej Angličanke počula, ale musím sa priznať, že moje vedomosti o krymskej vojne boli mizerné. Moje vzdelanie sa rovnalo obsahu otcovej knižnice, ktorá bola zameraná najmä na Sokrata, Platóna, Aristotela a im podobných.

„Postarala sa, abych bola umytá a sýta,“ obdivne pokračovala pani Tupperová, „a dala mi pekné šaty, lepšie než tie, v kerých som sa vydávala. Zariadila, abych sa mohla vrátiť domov, a zaplatila to z vlastného vrečka. Bola hrozne milá

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Enola Holmesová – Případ tajemnej krinolíny.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.